

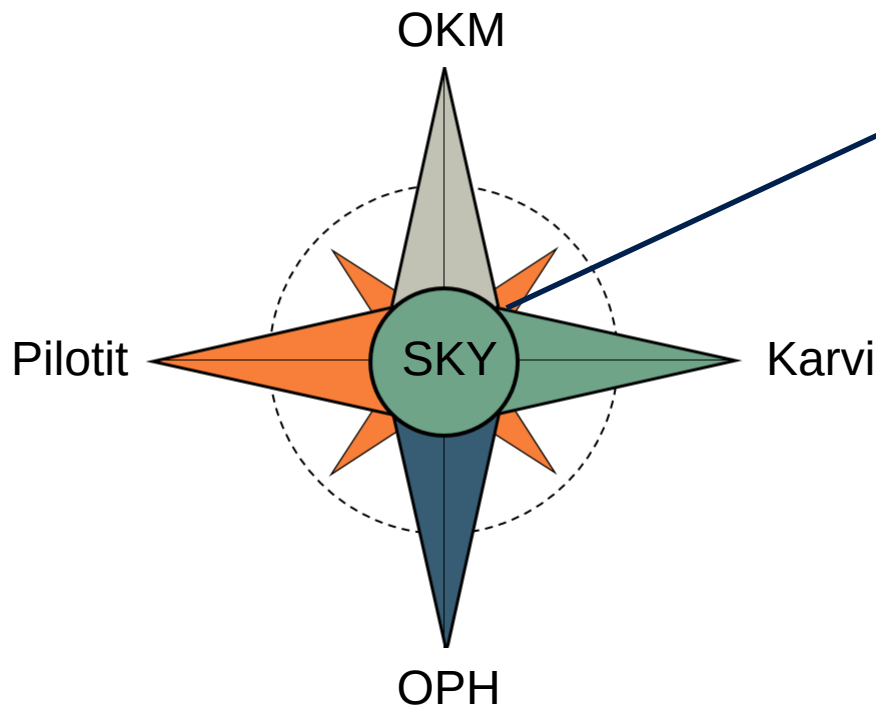

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Läsnäolon tukeminen ja poissaoloihin puuttuminen: Lainsäädännön ja OPS:n muutokset muodostavat yhteisen raamin

Eeva-Liisa Markkanen, Karvi
Christine Söderek, OPH
Johanna Sergejeff, OKM

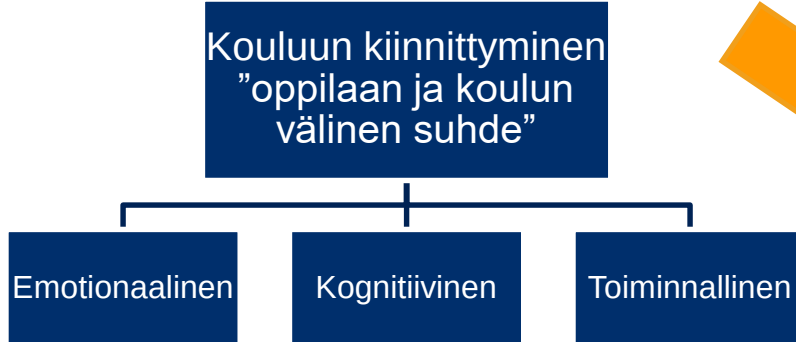
Sitouttava kouluyhteisötyö - SKY

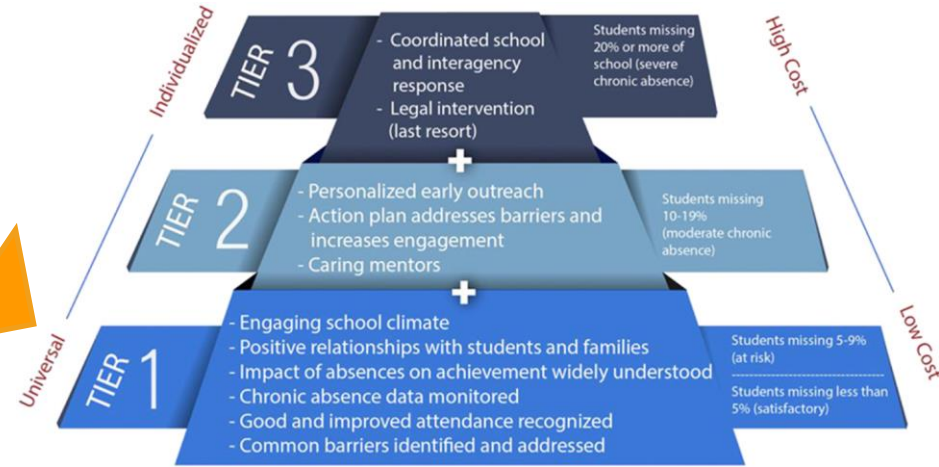
Tavoitteena on tukea oppilaiden kouluun kiinnittymistä ja läsnäoloa sekä vähentää poissaoloja.

Kehittää käytänteitä, jotka yhdenmukaistavat poissaolojen seuranta ja tilastointia

Teoreettinen tausta

Appleton et al. 2006; Fredricks et al. 2004

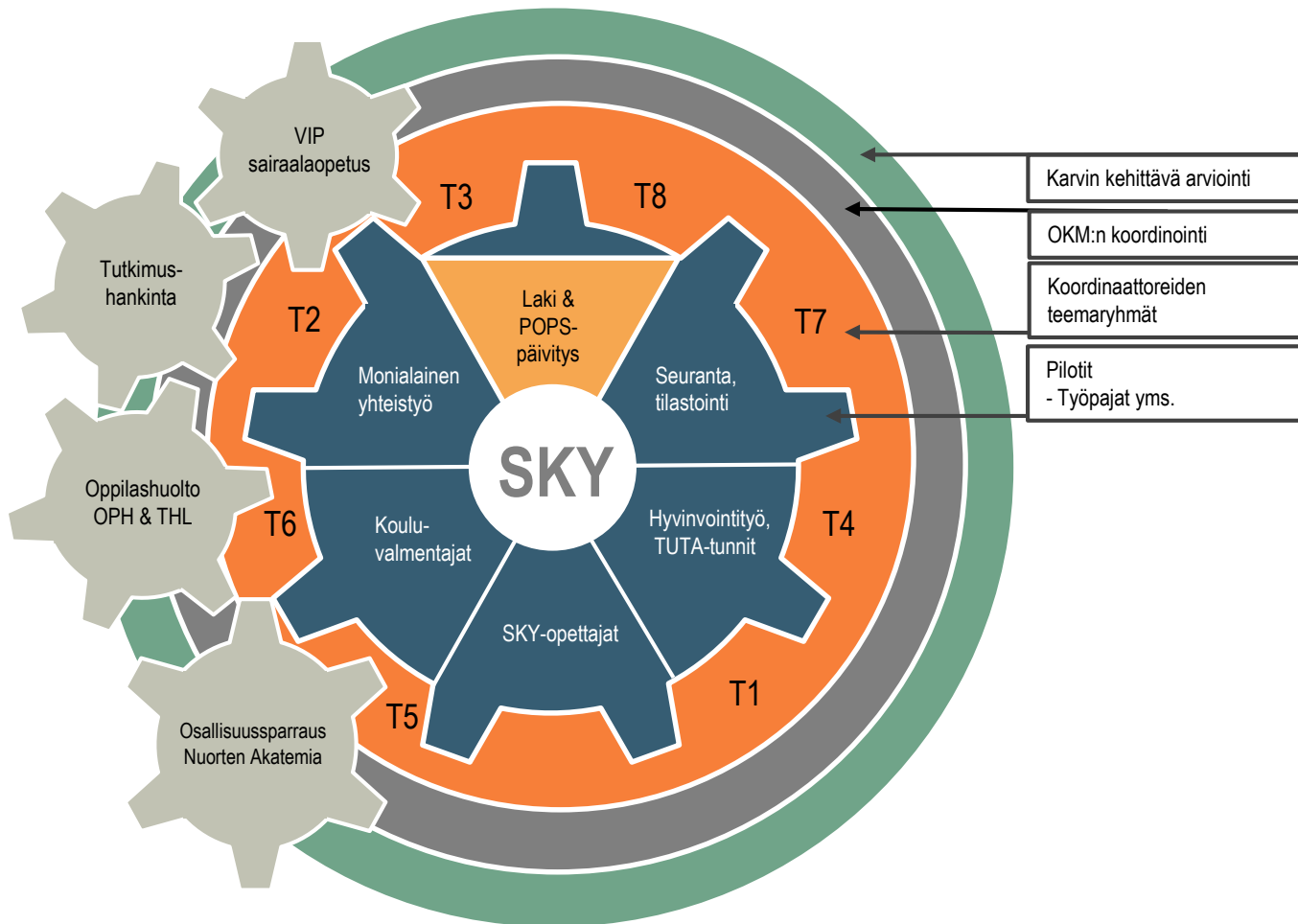

A Change in the Frame: From Absenteeism to Attendance
Carolyn Gentle-Genitty, James Taylor, Corinne Renguette
Front. Educ., 21 January 2020
| <https://doi.org/10.3389/feduc.2019.00161>

SKY:n tuotanto- prosessi

Teemaryhmät:
Kouluvalmentajat
TUTA-taidot

Osallisuus
Luokanvalvojat
Poissaoloihin puuttuminen
Monialainen yhteistyö
Seuranta ja tilastointi
Viestintä

Sitouttavan kouluyhteisötyön arvioinnin tavoitteena on

arvioida pilottihankkeissa kehitettäviä kouluun kiinnittymistä tukevia sekä poissaolojen ehkäisyyn ja puuttumiseen liittyviä toimintatapoja ja niiden toimivuutta.

tukea arviointitiedon avulla pilottihankkeissa tapahtuvaa kehittämistyötä.

tuottaa tietoa ja suosituksia valtakunnallisen sitouttavan kouluyhteisötyön toimintamallin kehittämiseen.

laatia ehdotus oppilaiden poissaolojen valtakunnallisen tilastoinnin ja seurannan vakiinnuttamisesta.

Sitouttavan kouluyhteisötyön mahdollistavat ja poissaoloihin puuttumista edistävät hallinnolliset ja rakenteelliset ratkaisut

Kouluun kiinnittymistä vahvistavat ja poissaoloja ennaltaehkäisevät käytännöt ja varhaisen puuttumisen keinot

Poissaoloihin puuttumisen kohdennetut ja intensiiviset toimenpiteet ja käytänteet

Arvioinnin eteneminen

Arvioinnin toinen vaihe

Keskeiset havainnot arviointiaineistosta:

- Toimintamalleista puuttui ennaltaehkäisevän työn kuvaus
- Jurruttaminen käyttöön puutteellista
- Poissaolojen taustasyiden selvitystä ei tehdä kattavasti ja yhdenmukaisesti
- Kouluun kiinnittymistä tukevaa toimintakulttuuria on vahvistettava
- Huoltajat tarvitsevat lisätietoa siitä, miten poissaolotilanteissa toimitaan

Sitouttavan kouluyhteisötyön kehittämistoiminta ja sen rakenteet

Sitouttavaa kouluyhteisötyötä edistävät hallinnolliset ja rakenteelliset ratkaisut

- Koulun, opetuksen järjestäjän ja kansallisen ohjauksen näkökulmat
- Poissaolojen tilastointi ja seuranta

Kouluun kiinnittymistä tukevat ja poissaoloja ehkäisevät käytännöt

- Luokanohjaajat kouluun kiinnittymisen tukijoina
- Opetusvelvollisuuteen sitomattomat työntekijät
- Oman ryhmän tunnit

Poissaoloihin puuttumisen käytännöt

- Monialainen yhteistyö

Arvioinnin tuotoksena:

- Kansallinen tietopohja poissaolojen ehkäisyn ja siihen puuttumisen toimintatavoista vahvistuu
- Tunnistetaan, millaista muutosta sitouttavan kouluyhteisötyön kehittämistyö on tuottanut ja miltä tulevaisuuden kehittämissuunnat näyttävät
- Vahvistetaan ymmärrystä siitä, mitä asioita jatkossa tulee seurata poissaolojen ehkäisyyn ja puuttumiseen liittyvän toiminnan arvioinnissa

POL 26 § -> POPS-päivitys

Palaute piloteille ja kouluille

Arviointiaineisto

Arvioinnin ensimmäinen vaihe:

- **Alkukartoitus**
 - SKY-pilottihankkeiden koordinaattoreille (n = 24)
 - opetuksen järjestäjille (n = 112)
 - opetusvelvollisuuteen sitomattomille työntekijöille (n = 79)
- **Kyselyt SKY-kehittämiskoulujen**
 - henkilöstölle (n = 142)
 - yhteisöllisille oppilashuoltoryhmille (n = 106)
 - oppilaiden huoltajille (n = 3615)
- **Muut aineistot**
 - Haastattelut huoltajille (n = 9)
 - Kouluvalmentajien keräämät terveiset nuorilta (n = 22)
 - Kouluvierailut ja niiden yhteydessä pidetyt työpajat oppilaille

Arvioinnin toinen vaihe:

- Kysely luokanohjaajille (n = 1315)
- Kysely tilastoinnista ja seurannasta (n = 52)
- Fokusryhmähaastattelut (alueellinen ja kansallinen taso)
- Oppilaskysely opetusvelvollisuuteen sitomattomasta työstä
- Kehittämistyön havainnointi

Kehittämistyön alkaessa paikalliset toimintamallit olivat vaihtelevia

Sitouttavan kouluyhteisötyön kehittämisen alkuvaiheessa toteutettu alkukartoitus osoitti:

- Puuttumisen kynnyksrajojen määrittelyssä suurta vaihtelua eri opetuksen järjestäjien välillä
- Ennaltaehkäisevän työn kuvaus puutteellista
- Yleisimmin toimintamallit laadittu ns. porrasmallin mukaisesti
- Tutustu alkukartoituksen tuloksiin

Kynnysrajan kuvaus	Pienin arvo	Suurin arvo
Poissaolotuntien määrä, jolloin käynnistyvät ensimmäiset toimenpiteet (n=89)	1	60
Poissaolotuntien määrä, jolloin käynnistyvät kohdennetut toimenpiteet (n=90)	15	100
Poissaolotuntien määrä, jolloin käynnistyvät intensiiviset toimenpiteet (n=86)	30	150

1.8.2023 lähtien tulee voimaan perusopetuslain muutos. Sen mukaan opetuksen järjestäjien tulee **ennaltaehkäistä sekä suunnitelmallisesti seurata ja puuttua poissaoloihin**. Opetuksen järjestäjän tulee ilmoittaa luvattomista poissaoloista oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

Kuntien valtion osuuksiin tulossa vuosittain 8 miljoonan euron lisäys.

Ändringen i lagen medför uppdateringar i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen och i de lokala läroplanerna

Utbildningsstyrelsen har gjort ändringar i följande kapitel:

4.2 Principer för utvecklandet av verksamhetskulturen

5.1 Gemensamt ansvar för skoldagen

Förebyggande av frånvaro och främjande av skolengagemang

Att följa upp och meddela om frånvaro

Att ingripa vid frånvaro och utreda de bakomliggande orsakerna

5.6 Frågor som avgörs på lokal nivå

8.1 Frågor som avgörs på lokal nivå och utbildningsanordnarens elevvårdsplan

➡ **Utbildningsanordnarna ska uppdatera de lokala läroplanerna i enlighet med ändringarna så att de kan tas i bruk i början av augusti 2023.**

Lakimuutokset johtavat Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden sekä paikallisten opetussuunnitelmien muutoksiin

Muutoksia on tehty seuraaviin lukuihin:

4.2 Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet

5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä

Kouluun kiinnittyminen ja poissaolojen ehkäiseminen

Poissaolojen seuranta ja niistä ilmoittaminen

Poissaoloihin puuttuminen ja taustasyiden selvittäminen

5.6 Paikallisesti päätettävät asiat

8.1 Paikallisesti päätettävät asiat ja opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma

➡ Opetuksen järjestäjät päivittävät paikalliset opetussuunnitelmat muutosten mukaisiksi ja ottavat ne käyttöön 1.8.2023

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Painopiste ennaltaehkäisemisessä

Oppilaat toivovat arkisia kohtaamisia ja aikaa kuulumisten vaihtoon

- Oppilaille koulupäivän tekee mieluisaksi ystävät, mielenkiintoiset oppitunnit ja mukava tekeminen välitunneilla.
- Tutustumiseen ja kuulumisten vaihtoon toivotaan mahdollisuuksia osana päivittäistä koulutyötä
- Neljä viidestä oppilaasta tietää, että omassa koulussa työskentelee kouluvalmentaja
 - Puolet oppilaista kokee, että kouluvalmentajan järjestämään toimintaan on helppo mennä mukaan
 - Oppilaat toivovat erityisesti enemmän rauhallisia välituntitiloja sekä opetukseen liittyviä retkiä ja projekteja
- **Yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia edistävässä toiminnassa on kiinnitettävä erityistä huomiota niihin oppilaisiin, jotka ovat jo heikosti kiinnittyneitä kouluun.**

52 %

Oppilaista tulee mielellään kouluun

74 %

Oppilaista kokee, että koulun henkilöstöä on helppo lähestyä

5 %

Oppilaista ei ole yhtään ystävää koulussa

Sitouttavan kouluyhteisötyön arviointi, tiedonkeruu oppilaille kevät 2023, alustavat tulokset

Luokanohjaajilla on merkittävä rooli kouluun kiinnittymisen tukemisessa - työn tueksi tarvitaan selkeitä rakenteita, lisää yhteistyötä sekä tukea koulun johdolta

- **Luokanohjaajien työn tueksi tarjotaan eri kouluissa erilaisia rakenteita**
 - Yleisimmät rakenteet ovat luokkatasoinen luokanohjaajien tiimi (64 %) sekä säännöllinen yhteistyö erityisopettajan kanssa (60 %).
 - Vain hieman yli puolet vastanneista ilmoittaa, että omassa koulussa on kirjalliset ohjeistukset luokanohjaajan roolista ja tehtävistä
- **Suurin osa opettajista pitää kouluun kiinnittymisen tukemista tärkeänä osana luokanohjaajan työtä**
 - Kuitenkin vastanneista vain hieman yli puolet (57 %) kertoo toteuttavansa oman valvontaluokkansa kanssa säännöllisesti sellaista toimintaa, jonka tarkoituksena on edistää oppilaiden keskinäistä tutustumista.
- **Opettajat kaipaavat ryhmän toiminnan tukemiseen sekä lisää aikaa että osaamisen vahvistamista**
 - 60 % vastanneista kokee, että ryhmän tukemiseen ei ole riittävästi aikaa.
 - Oman osaamisensa oppilaiden ryhmäyttämiseen kokee riittämättömäksi 30 % vastaajista.

Kiinnittymistä tukevan toimintakulttuurin rakentaminen vaatii ajattelutavan muutosta

- **Opetuksen järjestäjien edustajat:**
 - Korostivat koulun toimintakulttuurin ja kohtaamisen merkitystä
 - Kokivat tunne- ja vuorovaikutustuntien, oman ryhmän tuntien ja ryhmäytämisen toteuttamisessa opettajien asennoitumisen roolin suurena
 - Näkivät opetusvelvollisuuteen sitomattomat työntekijät (kouluvalmentajat) positiivisena lisänä koulun arkeen

→ **Aikaa ja resursseja juurruttamiselle**

Ihan niinku nää huoltajat on kommentoinut, että arkiset kohtaamiset ja säännöllinen tällöinen ryhmäyttäminen on tärkeitä, niin se tarkoittaa vähän niinku, että se arki koulussa on sellaista, että se ei ole vaan yksittäisiä tunteja.

Opetuksen järjestäjän edustaja

Förebyggande av frånvaro och främjande av skolengagemang/ Kouluun kiinnittyminen ja poissaolojen ehkäiseminen

En god kommunikation mellan läraren och eleven främjar skolengagemanget.

Varje lärare har ansvar för verksamheten, lärandet och välbefinnandet i sin undervisningsgrupp. Läraren ska påverka dessa genom sina pedagogiska och *didaktiska lösningar* och sitt sätt att handla.

Förebyggande av frånvaro är det viktigaste vid planeringen av åtgärder och verksamhetsmodeller i anslutning till frånvaro.

- Vid förebyggande av frånvaro ska skolengagemanget och närvaron i skolan stödjas på såväl gemenskapsnivå som hos enskilda elever.

Hyvä opettajan ja oppilaan välinen vuorovaikutussuhde edistää kouluun kiinnittymistä.

Jokaisella opettajalla on vastuu opetusryhmänsä toiminnasta, oppimisesta ja hyvinvoinnista. Opettajat vaikuttavat näihin pedagogisilla ja *didaktisilla ratkaisuillaan* ja ohjausotteellaan.

Poissaolojen ehkäiseminen on keskeisessä asemassa suunniteltaessa poissaoloihin liittyviä toimenpiteitä ja toimintamalleja.

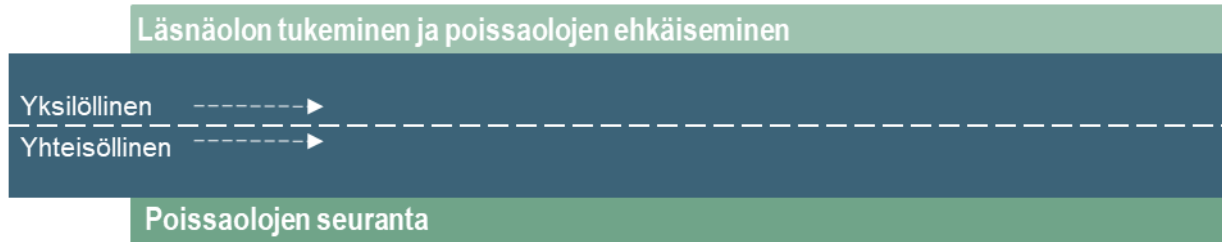
- Poissaolojen ehkäisemisessä kouluun kiinnittymistä ja läsnäoloa tuetaan niin kouluyhteisön kuin yksittäisen oppilaankin tasolla.

- I skolan tillägnar sig eleverna **emotionella och kommunikativa färdigheter** och färdigheter att fungera i grupp som en del av undervisningen i olika läroämnen och helheten mångsidig kompetens.
 - Lärokursen i något läroämne kan lokalt utökas för att öva emotionella och kommunikativa färdigheter.
- En uppmuntrande atmosfär inom gemenskapen stöder elevernas egna aktörskap och uppkomsten av kamratrelationer. Särskild uppmärksamhet ska fästas vid stöd för närvaro vid övergångsskeden i studierna när eleven håller på att bli en del av en ny gemenskap
- Koulussa opitaan **tunne- ja vuorovaikutustaitoja** ja ryhmässä toimimisen taitoja osana oppiaineiden opetusta ja laaja-alaisen osaamisen kokonaisuutta.
 - Tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelua varten voidaan paikallisesti laajentaa jonkun oppiaineen oppimäärää.
- Yhteisön kannustava ilmapiiri tukee oppilaiden aitoa toimijuutta sekä vertaissuhteiden muodostumista. Erityistä huomiota läsnäolon tukemiseen tulee kiinnittää opintojen nivelvaiheissa, jolloin kiinnittyminen uuteen yhteisöön on kesken.

- Den gemensamma elevvården är en **viktig del av skolans verksamhetskultur** och omsorgen i vardagen, som stärker elevernas delaktighet och upplevelse av att vara en del av gemenskapen i klassen och skolan.
 - Elevvården omfattar allt skolarbete och är en gemensam uppgift för alla vuxna i skolgemenskapen.
- Som en del av den gemensamma elevvården ska den **skolvisa elevvårdsgruppen** koordinera förebyggandet av frånvaro, den systematiska uppföljningen och ingripandet vid frånvaro.
 - Ändringarna i elev- och studerandevårdslagen medförde inte ändringar i den skolvisa elevvårdsgruppens sammansättning eller uppgifter
 - Enskilda elevers ärenden behandlas fortfarande i en sektorsövergripande expertgrupp
- Yhteisöllinen opiskeluhoolto on **tärkeä osa koulun toimintakulttuuria** ja arjen huolenpitoa, jonka avulla vahvistetaan oppilaan osallisuutta ja kokemusta kuulumisesta luokka- ja kouluyhteisöön.
 - Opiskeluhoolto ulottuu kaikkeen koulutyöhön ja on kouluyhteisön aikuisten yhteinen tehtävä.
- Poissaolojen ehkäisemistä, suunnitelmallista seurantaa ja niihin puuttumista koordinoi **koulukohtainen opiskeluhooltoryhmä** osana yhteisöllisen opiskeluhooltotyön kokonaisuutta.
 - Oppilas- ja opiskelijahuoltolain muutokset eivät muuttaneet koulukohtaisen opiskeluhooltoryhmän kokoonpanoa tai tehtäviä
 - Yksittäisen oppilaan asioita käsitellään edelleen monialaisessa asiantuntijaryhmässä

- Frånvaro förebyggs genom att man **tidigt upptäcker behov av stöd för lärandet** och skolgången och att tillräckligt stöd ges i rätt tid.
- Även **förebyggande av mobbning, trakasserier, diskriminering och våld** och systematiskt ingripande vid dessa stöder välbefinnandet inom gemenskapen som helhet och hos enskilda elever samt skolengagemanget.
- **Samarbete med vårdnadshavarna**, samtal om betydelsen av närvaro och information om uppföljningen av frånvaro och rutinerna för att ingripa vid frånvaro stöder elevens närvaro i skolan.
- **Oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeiden varhainen havaitseminen** sekä riittävä ja oikea-aikainen tuki ehkäisee poissaoloja.
- Myös **kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäiseminen** ja niihin järjestelmällinen puuttuminen tukevat yksittäisen oppilaan ja koko yhteisön hyvinvointia ja kiinnittymistä koulutyöhön.
- **Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö**, keskustelu läsnäolon merkityksestä ja tiedottaminen poissaolojen seurannasta ja puuttumisen käytännöistä tukee oppilaan läsnäoloa koulussa.

Poissaolojen ennaltaehkäiseminen

- Vahvistetaan läsnäoloa tukevaa koulun toimintakulttuuria, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä.
- Tuetaan ja arvostetaan hyviä oppilaiden ja opettajien välisiä suhteita.
- Vahvistetaan hyvää vuorovaikutusta ja yhteistyötä kodin kanssa.
- Vahvistetaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja.
- Huomioidaan ja poistetaan yleisimmät osallistumisen esteet.
- Taataan turvallinen oppimisympäristö ja ehkäistään kiusaamista.
- Ymmärretään poissaolojen merkitys oppimisen ja hyvinvoinnin riskitekijänä.
- Seurataan poissaoloja suunnitelmallisesti yksilö- ja ryhmätasolla.

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

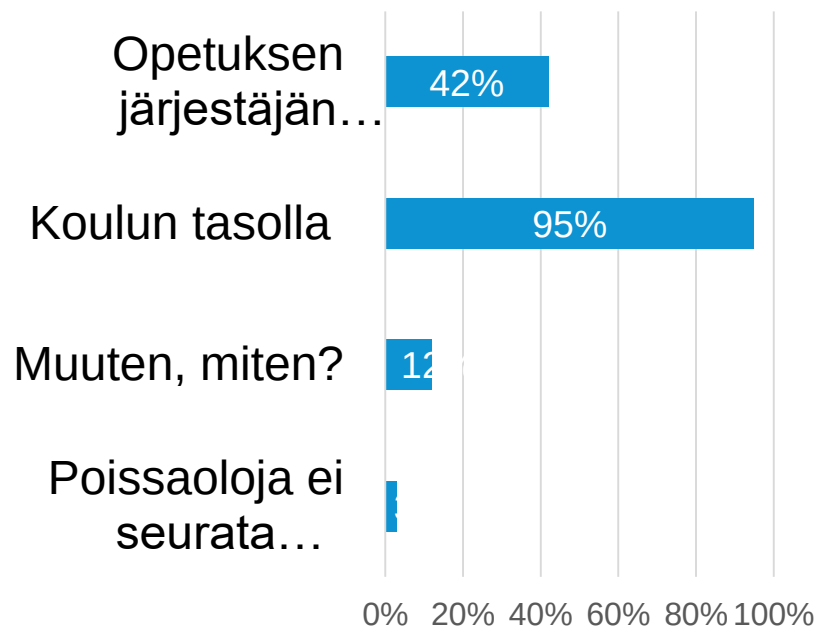
Mitä on poissaolojen suunnitelmallinen seuraaminen?

Seuranta itsessään ennaltaehkäisee poissaoloja

Opetuksen järjestäjien näkemyksiä poissaololuokitusten kehittämisestä

- Tuntirajoja ja käynnistyviä toimenpiteitä muokattu, kehitetty ja selkeytetty pilotoinnissa
- Seuranta- ja tilastointitiedon tärkeys ja mahdollisuudet näyttäytyivät eri tasoisina eri opetuksen järjestäjien välillä, hyötyä ei kuitenkaan kyseenalaistettu
- Kansallisen tason tilastointitietoon suhtauduttiin enemmän varauksella
- Paljon pohdittutaa se milloin huolen pitäisi herätä

Miten poissaoloja seurataan kouluissanne ?

Poissaolomallin juurruttamisessa viestintä kotiin tärkeää

- **Huoltajat tarvitsevat selkeämpää tietoa toimintatavoista**
 - Huoltajille on epäselvää, miten erilaisissa poissaolotilanteissa tulee toimia.
 - Lähes joka viides huoltaja kertoo joskus hyväksyneensä oman lapsen poissaolon, vaikka sille ei olisi ollut varsinaista syytä.
- **Opetuksen järjestäjien edustajien haastatteluissa nousi esiin huoltajien ja perheiden kanssa käytävän keskustelun merkitys**
 - Uusista ja päivitetystä toimintamalleista ja eri toimintatapojen perusteluista on tärkeää viestiä selkeästi koteihin

Miten huoltajan tulee toimia luvattomien poissaolojen suhteen. Mistä apua jos lapsi selkeästi pinnaa? (8.-luokkalaisen huoltaja)

Pelkästään sillä, että joku kirjaa sinne terveydellinen syy ja tää niinku vanhempien haastaminen meistä nyt on tärkeä [saada huoltajat] huomaamaan että ne kovin, sanotaanko, että herkästi ei kirjattaisi sitä.

Opetuksen järjestäjän edustaja

Att följa upp och meddela om frånvaro/ Poissaolojen seuranta ja niistä ilmoittaminen

- **Utbildningsanordnaren** ska systematiskt följa upp frånvaro med hjälp av **uppgifter på skolnivå**.
 - I den lokala verksamhetsmodellen för ingripande vid frånvaro ska utbildningsanordnaren besluta **vems uppgift** det är att på skolnivå systematiskt följa upp frånvaro och hur det görs på skol-, klass- och individnivå.
- Frånvaro ska **meddelas** vårdnadshavaren eller en annan laglig företrädare för eleven så snart som möjligt.
 - Om förekomsten av frånvaro ökar eller förlängs ska man utan dröjsmål kontakta elevvårdstjänsternas personal.
 - Från fall till fall ska man komma överens om riktad uppföljning av frånvaron.
- **Opetuksen järjestäjä** seuraa poissaoloja suunnitelmallisesti hyödyntäen **koulutason tietoja**.
 - Opetuksen järjestäjä päättää poissaoloihin puuttumisen toimintamallissaan **kenen tehtävänä** ja miten on seurata koulun tasolla oppilaiden poissaoloja suunnitelmallisesti koulu-, luokka- ja yksilötasolla.
- Poissaolosta **ilmoitetaan** huoltajalle tai muulle oppilaan lailliselle edustajalle mahdollisimman pian.
 - Poissaolojen lisääntyessä tai pitkittyessä tulee olla viipymättä yhteydessä opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisiin
 - Poissaolojen kohdennetusta seurannasta sovitaan yksilöllisesti.

Poissaolojen seuraaminen

- Tavoitteena kehittää käytänteitä, jotka yhdenmukaistavat poissaolojen seurantaan ja tilastointia.
- Tällä hetkellä jokainen opetuksen järjestäjä käyttää omaa luokitustaan
- Yhtenäisempi luokittelu antaisi mahdollisuuden myös tilastotiedon keräämiselle
- SKY-teemaryhmä työsti olemassa olevista luokituksista luokitusehdotuksen
- 12 opetuksen järjestäjää pilotoi em. luokitusta lv. 22-23 ajan
- Karvi keräsi heiltä palautetta
- Luokituksen tietosuojakysymyksiä on selvitetty ministeriön ja oph:n yhteistyössä
- Luokituksen käyttöön kannustetaan tulevaisuudessa – lisätietoa ja ohjeita Yhteisellä koulutiellä käsikirjassa!

Poissaolojen luokittelu

TERVEYDELLINEN- SAIRAUUS TAI MUU VSTAAVA HYVÄKSYTYKSI SELVITETTY POISSAOLO	Oppilas on fyysisesti poissa koulusta. (sairaana, fyysisen ja/tai psyykkisen terveydenhoitoon liittyvä tapahtuma / vastaanottokäynti esim. hammaslääkäri, terapia tai leikkaus). Ei mahdollisuutta terveystietojen erilliseen kirjaamiseen.
ENNALTA ANOTTU VAPAA	Huoltajan ennalta anoma vapaa, myös yksittäiset oppitunnit ja koulupäivät (lomamatka, harrastukseen liittyvä poissaolo, etävanhemmalla). Opettaja kirjaa poissaolon huoltajan ilmoittaman tiedon/anomuksen perusteella.
MUU SELVITETTY POISSAOLO	Käytetään vain niissä tapauksissa kun poissaolo ei kuulu mihinkään muuhun kategoriaan (esim. POL36§, omaehtoinen karanteeni, odottamaton vaikea perhetilanne). Huoltajan tai opettajan kirjaus.
LUVATON POISSAOLO, SELVITETTY	Huoltajan tai opettajan selvittämä luvattomaksi luokiteltu poissaolo (pinnaus tai yli oppitunnin kestävä myöhästyminen)
SELVITTÄMÄTÖN POISSAOLO	Koululla ei tietoa miksi lapsi on poissa. Poissaolo voidaan opettajan tai huoltajan toimesta selvittää ja muuttaa toisen kategorian merkinnäksi.
MUU KOULUTYÖ, LÄSNÄ	Lapsi on fyysisesti koulussa, mutta luvallisesti poissa oppitunnilta. (oppilashuolto, terveydenhoitaja, oppilaskunnan palaveri, OPO, tmv.) EI TILASTOITU POISSAOLOKSI
OPISEKELU MUUALLA	Oppilas on fyysisesti poissa koulusta. ESIM. sairaalakoulussa. Sovitusti ja tilapäisesti lyhennetty koulupäivä/viikko (Pol 18§): Lyhennetyn koulupäivän osalta poissaolot merkitään tavanomaisesti niiltä oppitunneilta, joilla oppilaan tulisi olla sovitusti läsnä. Lyhennetyn koulupäivän ulkopuolelle jäävät oppitunnit merkitään opiskelu muualla-merkinnällä. esim. oppilaan koulupäivä on klo 8-14, mutta sovitusti hän on koulussa vain klo 8-12, tällöin ajanjakso klo 12-14 merkitään opiskelu muualla -merkinnällä. Kirjauksen tekee luokanopettaja/valvoja päätöksessä sovituksi ajanjaksoksi. EI TILASTOITU POISSAOLOKSI
MYÖHÄSTYMINEN	Alle oppitunnin mittainen myöhästyminen kirjataan tuntimerkintänä. Kirjataan minuuttimäärä. EI TILASTOITU POISSAOLOKSI.

Milloin huolen tulisi herätä?

Lukuvuoden tai -kauden aikana tarkastellaan oppilaan poissaolotunteja kokonaisuutena. Tällöin tunnit eivät nollaudu missään kohtaan. Toimia tehdään, kun tietty tuntimäärä on täyttynyt ja/tai huoli on herännyt.

lukuvuosi	prosentit	lukukausi
1020h	100%	510h
510h	50%	200h
200h	20%	100h
100h	10%	50h
50h	5%	25h

Yksittäisen tarkastelujakson ajalta seurataan oppilaan poissaoloja prosentteina.
5-10% → poissaoloihin puututaan
20% → vahva tuki

Tilanne, huoli ja toimet tarkistetaan aina näissä kohdissa.

Jokaisen tarkastelujakson alussa tilanne nollautuu, **mutta**
tuntimääräinen tarkastelu ei nollaudu.

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Suunnitelmallinen puuttuminen

Opetuksen järjestäjien ja koulujen kokemuksia poissaoloihin puuttumisen toimintatavoista

- Koulujen henkilöstön vastausten perusteella kouluissa käytetään monipuolisesti, joskin vaihtelevasti, erilaisia poissaolojen puuttumisen toimintatapoja
 - Toimenpiteet näyttäytyivät jäsentymättöminä ja niitä kuvattiin yleisellä tasolla
- Huoltajat toivoivat konkreettisempaa tukea ja erilaisten ratkaisuvaihtoehtojen kokeilemistä
 - Viidennes huoltajista koki, ettei oman lapsen poissaolojen taustasyitä oltu selvitetty riittävän huolellisesti.
- Luokanohjaajat kokevat, että poissaolojen selvittämiseen ei ole riittävästi aikaa
 - Myös koulun johdon tuki koetaan riittämättömäksi
- Monialainen yhteistyö hahmottui eri opetuksen järjestäjille eri tavoin

Huoltajilla ei välttämättä ole huolta siitä, että poissaoloja on paljon. Huoltajat eivät myöskään välttämättä ymmärrä sitä, että meidän on puututtava myös terveydellisiin poissaoloihin eikä vain lintsaamisiin. Lisäksi haastavaa on se, että lastensuojelu ei välttämättä reagoi toivotulla tavalla. Tein alkuvuonna ilmoituksen oppilaasta, jolla oli poissaoloja yli 180 tuntia. Lastensuojelu sanoi vain, että uusi ilmoitus on tehtävä, jos poissaolot jatkuvat hiihtoloman jälkeen.

Luokanohjaajana toimiva opettaja

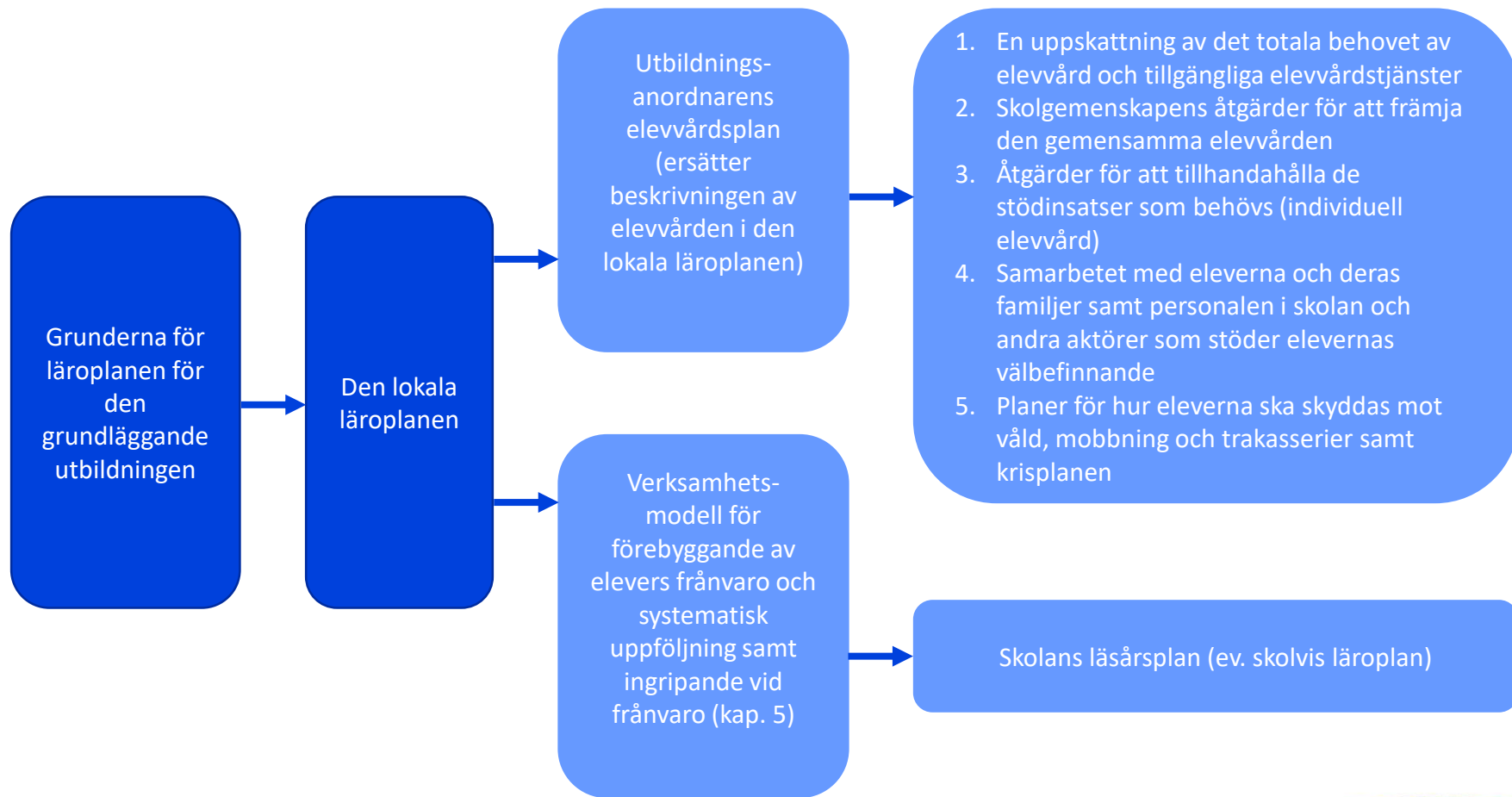
Suunnitelmallisuus tärkeätä kouluun palaamisessa

- **Oppilaat toivovat, että kouluun palaamisesta tulee tehdä mahdollisimman helppoa:**
 - Kouluun paluusta ”ei saa tehdä ylimääräistä numeroa”
 - Oppilaat toivovat aikaa ja tilaa koulurytmiin palaamiseen sekä tekemättä jääneiden koulutehtävien suorittamiseen.
 - On tärkeä kuulla nuorten omia tarpeita, pienillä asioilla saattaa olla iso merkitys kouluun palaamisessa.
- **Opetuksen järjestäjien edustajat nostivat haastatteluissa esiin esimerkiksi ”suojaavan” henkilön roolin kouluun palaamisessa**

*Pitäisi tavallaan niinku jotenkin juurruttaa se oppilas takaisin siihen kouluun, niin sitä toimintatapaa ja kulttuuria mihin me koitetaan nyt sitten niinku saada muutosta ja se voi joissain koulussa tarkoittaa sitä, että siinä täytyy ihan joku suojaava henkilö niinku laittaa sinne, että sen oppilaan kimppuun ei käy joukko opettajia siinä että on kokeita tekemättä tai muuta.
(Opetuksen järjestäjän edustaja)*

Att ingripa vid frånvaro och utreda de bakomliggande orsakerna/ Poissaoloihin puuttuminen ja taustasyiden selvittäminen

- För att rikta in de nödvändiga åtgärderna är det viktigt att i den omfattning det är möjligt **utreda de bakomliggande orsakerna** till elevens frånvaro.
 - I nära samarbete med eleven, vårdnadshavarna, lärarna och elevvårdstjänsternas personal kommer man överens om planen och ansvarsfördelningen för att kartlägga orsakerna.
- Det är viktigt att det **sektorsövergripande arbetet** inleds i ett så tidigt skede som möjligt.
 - Vid behov kan en sektorsövergripande expertgrupp sammankallas.
- För att minska elevens frånvaro kan det dessutom finnas behov av att uppdatera stödåtgärderna som eleven behöver för lärandet och skolgången.
- Oppilaan kannalta tarkoituksenmukaisten tukitoimien tarjoamiseksi on hyvä selvittää **poissaolojen taustasyitä** siinä määrin kuin se on mahdollista.
 - Syiden selvittäminen ja vastuut sovitaan tiiviissä yhteistyössä oppilaan, huoltajien, opettajien ja opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisten kanssa.
- **Monialainen työskentely** on tärkeää käynnistää mahdollisimman varhain.
 - Tarvittaessa kutsutaan koolle monialainen asiantuntijaryhmä (yksilökohtainen)
- Oppilaan poissaolojen vähentämiseksi voidaan lisäksi tarvita oppilaan tarvitsemien oppimisen ja koulunkäynnin tukitoimien päivittämistä.

5.6 Frågor som avgörs på lokal nivå

I läroplanen ska utbildningsanordnaren besluta och beskriva verksamhetsmodellen för förebyggande av elevers frånvaro och systematisk uppföljning samt ingripande vid frånvaro. I verksamhetsmodellen som gäller utbildningsanordnaren, skolan och eleven ska beskrivas

- hur man **stöder skolengagemang, skolnärvaro och kamratrelationer och förebygger skolfrånvaro**. Om man lokalt beslutar att utöka lärokursen i hälsokunskap eller något annat läroämne för att öva emotionella och kommunikativa färdigheter, ska målen och innehållen för dessa lektioner beskrivas i den läroplanen.
- hur man **systematiskt följer upp** elevernas frånvaro så att informationen som samlats in kan används för att förebygga och tidigt ingripa vid frånvaro under läsåret
- hur man **systematiskt ingriper vid frånvaro** samt hur arbets- och ansvarsfördelningen ser ut
- hur **samarbetet med vårdnadshavaren** eller en annan laglig företrädare för eleven förverkligas
- hur tillvägagångssätten och planeringen av tillvägagångssätten för förebyggande och uppföljning av frånvaro samt ingripande vid frånvaro **samordnas i skolans elevvårdsgrupp**, i vilken eleverna och vårdnadshavarna är delaktiga
- hur man **samarbetar med elevvårdstjänsternas personal** när det gäller att förebygga, ingripa vid och kartlägga orsakerna till frånvaro
 - i samarbetet beskrivs förfaringssätten för att hänvisa eleven till elevvårdstjänsterna⁵, samarbete i anknytning till hälsoundersökningar⁶ samt hur man konkret inleder samarbetet med elevvårdstjänsterna vid omfattande frånvaro
- hur man **kontinuerligt följer upp och utvecklar verksamhetsmodellen** utgående från insamlad information och systematisk respons

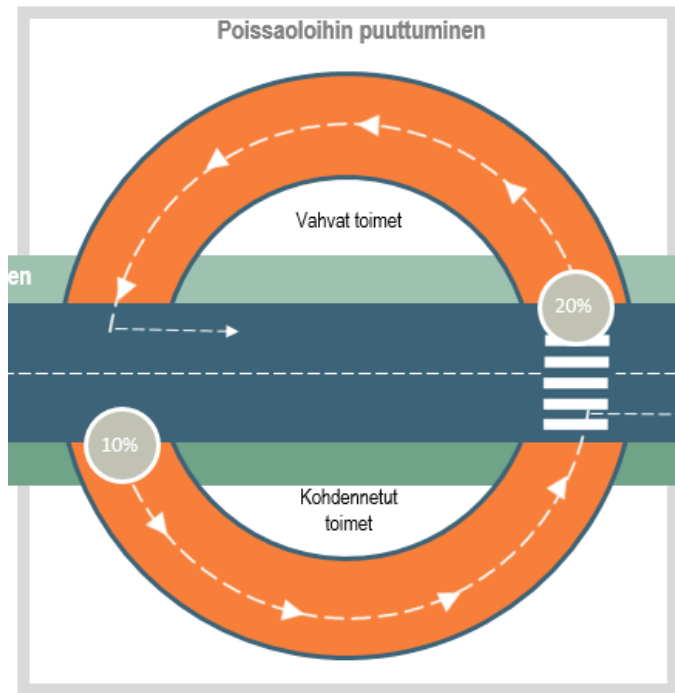

5.6 Paikallisesti päätettävät asiat

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa toimintamallin oppilaiden poissaolojen ehkäisemiseksi ja suunnitelmalliseksi seuraamiseksi sekä niihin puuttumiseksi. Toimintamallissa kuvataan opetuksen järjestäjää, koulua ja oppilasta koskien

- miten **kouluun kiinnittymistä, koululäsnäoloa ja vertaissuhteita tuetaan ja poissaoloja ennaltaehkäistään**. Mikäli paikallisesti päätetään laajennettavan esimerkiksi terveystiedon tai muiden aineiden oppimäärää tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoitteluun, kuvataan näiden tuntien tavoitteet ja sisällöt opetussuunnitelmassa.
- miten **poissaoloja seurataan suunnitelmallisesti** niin että niistä kerätty tieto on käytettävissä poissaolojen ehkäisemiseen ja varhaiseen puuttumiseen lukuvuoden aikana
- miten **poissaoloihin puututaan suunnitelmallisesti**, ja tämän edellyttämä työnjako ja vastuut
- miten **yhteistyö huoltajien tai muun laillisen edustajan kanssa** toteutetaan
- miten poissaolojen ehkäisemisen ja seurannan sekä poissaoloihin puuttumisen toimintatavat sekä niiden suunnittelu **koordinoidaan koulukohtaisessa opiskeluhooltoryhmässä**, jossa huoltajat ja oppilaat ovat osallisena
- miten **yhteistyö opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten kanssa** poissaolojen ehkäisemisessä, niihin puuttumisessa sekä poissaolojen syiden selvittämisessä toteutetaan
 - yhteistyössä kuvataan oppilaan opiskeluhoitopalveluihin ohjaamisen käytännöt, terveystarkastuksiin liittyvä yhteistyö sekä yhteistyön konkreettinen käynnistäminen opiskeluhoitopalvelujen kanssa oppilaan runsaissa poissaoloissa.
- miten **toimintamallin jatkuva seuranta ja kehittäminen** kerätyn tiedon ja järjestelmällisen palautteen pohjalta tehdään.

Poissaoloihin puuttuminen

Yli 20%

Vahvat toimet

Vahvistetaan yksilökohtaista tukea ja hoitoa. Mahdollistetaan joustavat opetusjärjestelyt ja riittävä pedagoginen tuki.

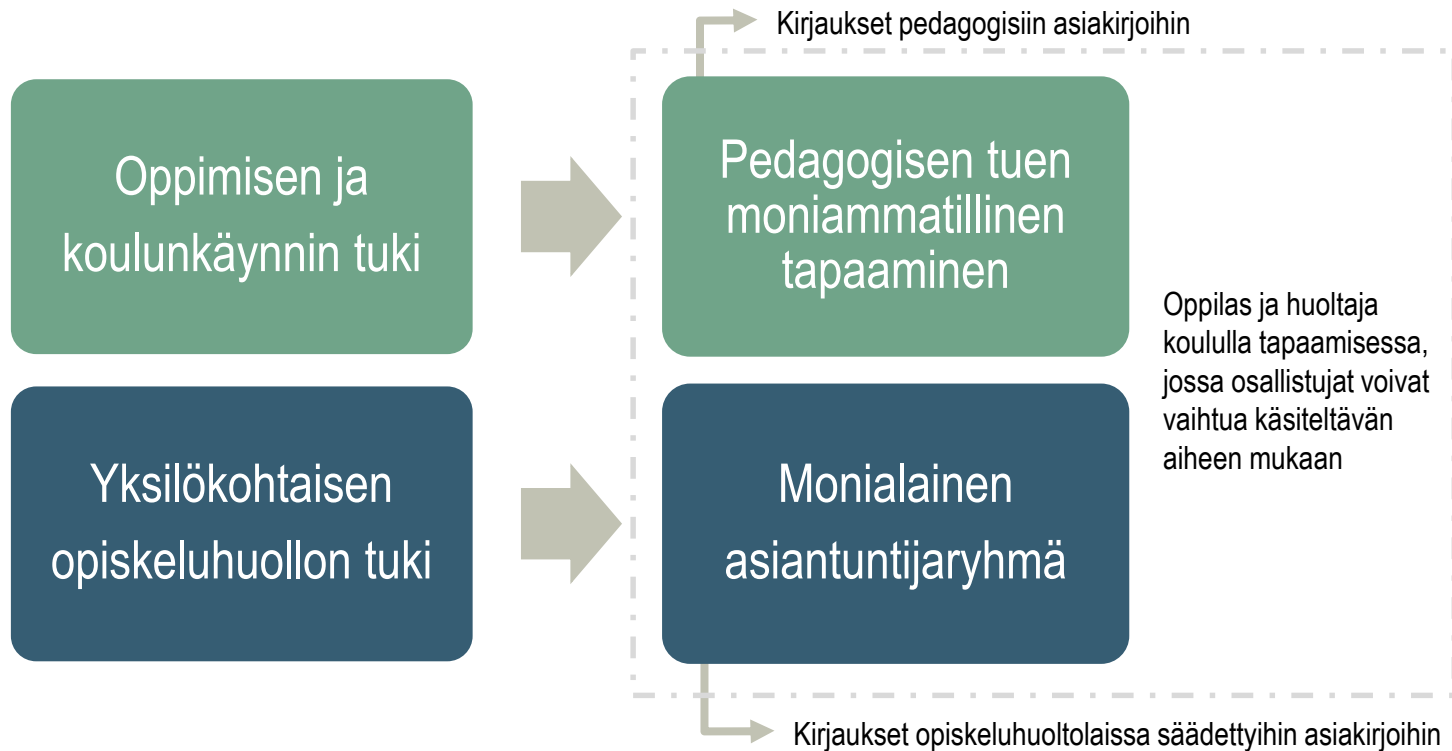
Sovitaan kodin, koulun ja koulun ulkopuolisten toimijoiden koordinoidusta yhteistyöstä.

5 - 10%

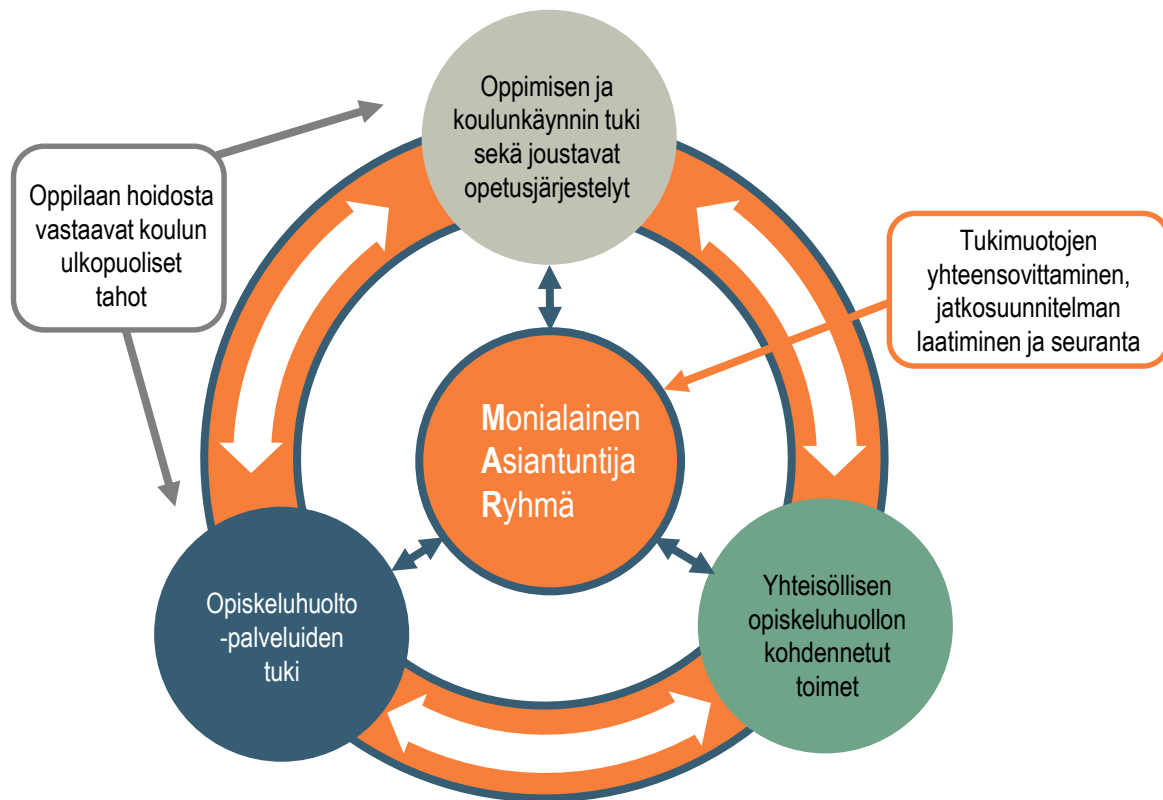
Kohdennetut toimet

- yhteisöllisten toimien vahvistaminen
- pedagogisten tukitoimien tarkistaminen
- ohjaus opiskeluhoitopalveluihin
- monialaisen yhteistyön käynnistäminen

Selvitetään poissaolojen taustasyitä. Tarkastetaan oppimisen tuen taso ja toimenpiteet sekä yksilökohtaisen opiskeluhoollon tuki.

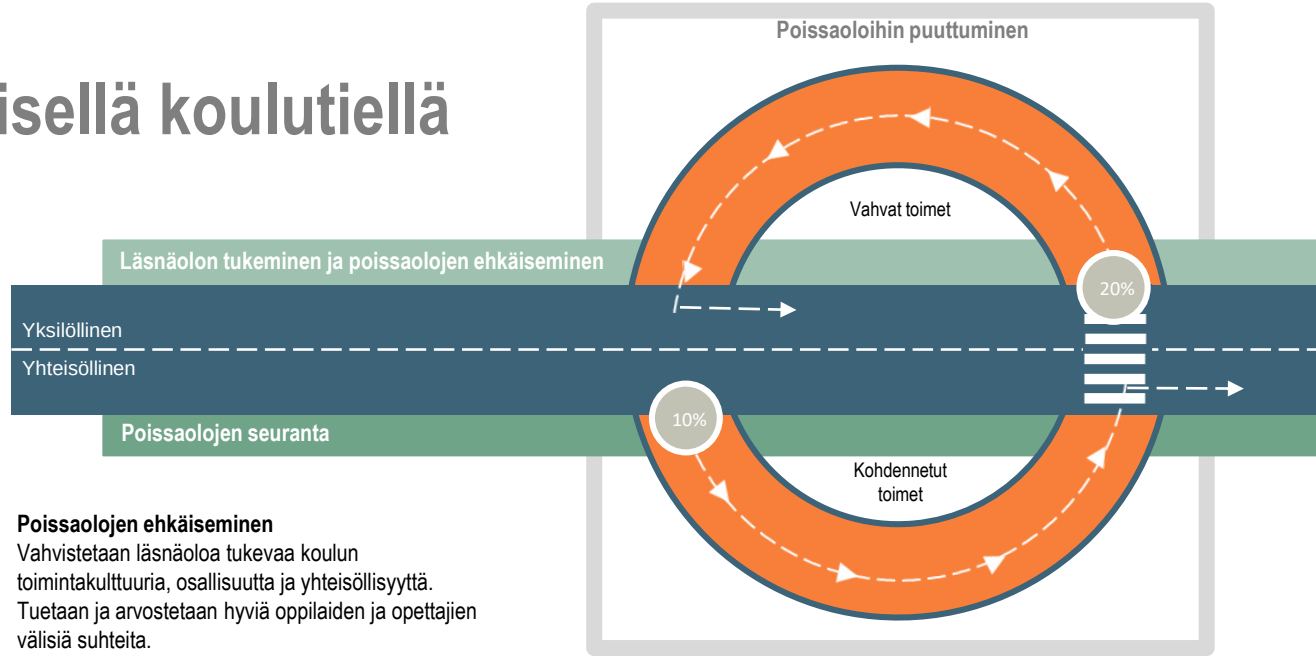

Esimerkki oppilaan tuen suunnittelusta silloin, kun oppilaalla on samanaikaisesti tarve oppimisen ja koulunkäynnin sekä yksilökohtaisen opiskeluhoollon tueksi.

Paljon poissaolevan oppilaan tukimuotojen yhteensovittaminen ja niiden riittävyyden seuranta monialaisessa asiantuntijaryhmässä

Yhteisellä koulutiellä

Poissaolojen ehkäiseminen

Vahvistetaan läsnäoloa tukevaa koulun toimintakulttuuria, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Tuetaan ja arvostetaan hyviä oppilaiden ja opettajien välisiä suhteita. Vahvistetaan hyvää vuorovaikutusta ja yhteistyötä kodin kanssa. Vahvistetaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Huomioidaan ja poistetaan yleisimmät osallistumisen esteet. Taataan turvallinen oppimisympäristö ja ehkäistään kiusaamista. Ymmärretään poissaolojen merkitys oppimisen ja hyvinvoinnin riskitekijänä. Seurataan poissaoloja suunnitelmallisesti yksilö- ja ryhmätasolla.

Kohdennetut toimet

- yhteisöllisten toimien vahvistaminen
- pedagogisten tukitoimien tarkistaminen
- ohjaus opiskeluhoitopalveluihin
- monialaisen yhteistyön käynnistäminen

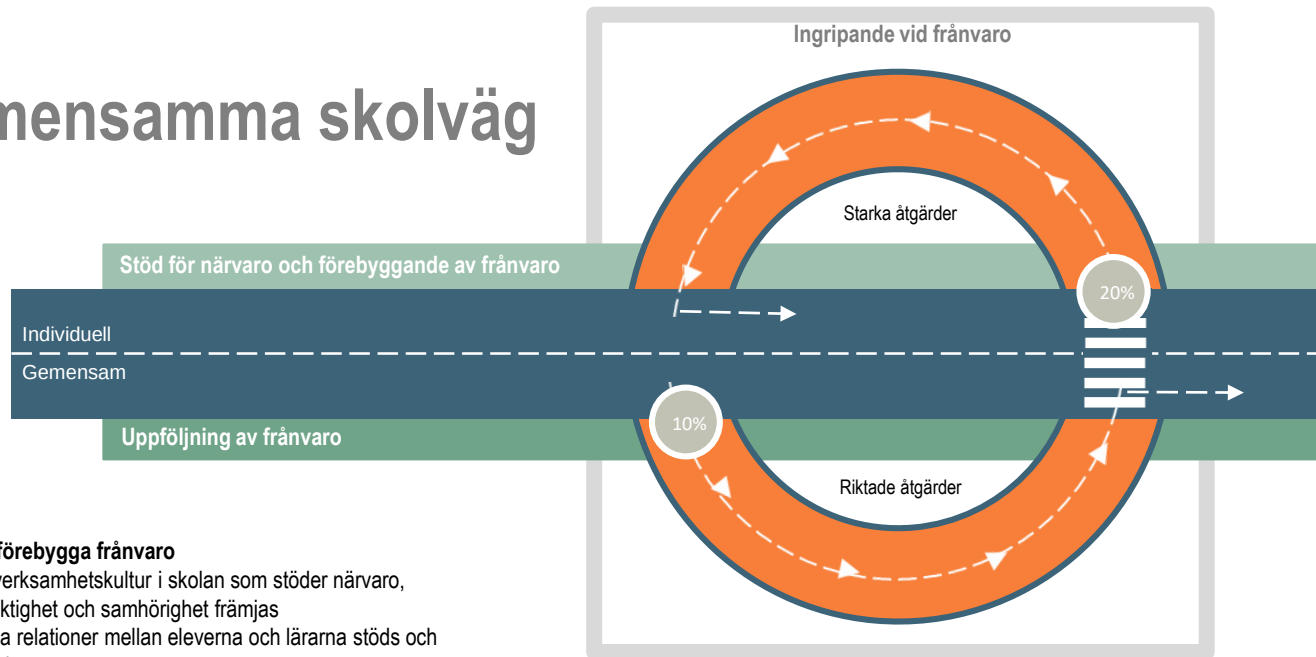
Selvitetään poissaolojen taustasyitä. Tarkastetaan oppimisen tuen taso ja toimenpiteet sekä yksilökohtaisen opiskeluhoollon tuki.

Vahvat toimet

Vahvistetaan yksilökohtaista tukea ja hoitoa. Mahdollistetaan joustavat opetusjärjestelyt ja riittävä pedagoginen tuki.

Sovitaan kodin, koulun ja koulun ulkopuolisten toimijoiden koordinoitua yhteistyötä.

Vår gemensamma skolväg

Att förebygga frånvaro

En verksamhetskultur i skolan som stöder närvaro, delaktighet och samhörighet främjas

Goda relationer mellan eleverna och lärarna stöds och uppskattas

En god samverkan och ett gott samarbete med hemmet stärks.

De emotionella och kommunikativa färdigheterna stärks.

De vanligaste hindren för deltagande beaktas och avlägsnas.

En trygg lärmiljö garanteras och mobbning förbyggs

Det finns en förståelse om frånvaro som en riskfaktor för lärande och välbefinnande

Frånvaron följs upp systematiskt på individ- och gruppnivå.

5 - 10%

Riktade åtgärder

- De gemenskapsfrämjande åtgärderna stärks
- De pedagogiska stödåtgärderna granskas
- Eleven hänvisas till elevvårdstjänsterna
- Det sektorsövergripande samarbetet inleds

Bakomliggande orsaker till frånvaron kartläggs. Nivån och åtgärderna inom stödet för lärandet och stödet från den individuella elevvården granskas

Mer än 20%

Starka åtgärder

Det individuella stödet och värden stärks. Flexibla undervisningsarrangemang och tillräckligt pedagogiskt stöd möjliggörs.

Man kommer överens om och samordnar samarbetet mellan hemmet, skolan och utomstående aktörer.

Tulossa: Yhteisellä koulutiellä –käsikirja

